

IGANDEETAN IRTETZEN DA

BIZKAIKO ETA GUIPUZKOAKO EUSKERAZ EGUINA

DOMEKETAN URTETEN DAU

1902-ko Garagarriaren
15.ºEuskalerrian, iru peseta urtean. Erdalerrian, sei peseta urtean.
Guei Bakocha, Chakur ohiki bat.1902-ko Baguillaren
15.º

IBAIZABAL-en Echea: Bilbon—Dendari Kalean (Calle de la Tenderia) 19—Jaun José Astuy-renean.
Eskutitz edo karta guztiak zuzendu beitez artezkariaren echera: Tívoli, letra B, 2.º derecha.

NOSTALGIA. (1)

¡Aurrera euskera!

Inork ezin esan lezake zer dan *nostalgia* edo erri-naia. Ama batek bere aurehoa maitatzen du eziñ esan aibat, bere magalian jostallutzen du, espainetik pizza gozoa azaldutzen zaiola; eta aurehoa urrutitzen bazako, orduan eta barrengo asetasun gueiag izaten du berriro bereganatzeko.

Au bera guertatzen zaio, amak aurrera bezela bere erria maite dubenari.

Erriko seme leial batek bere erria maitatzen du, musutu ere bai; gozamentzen du bere lurra, izkera, lagunak, aundi chiki, auso ta inguruak ogunero arpeguiturik; bañan alako ostasun edo naikera ez diña izaten du askotan zergatik? bada egunero artan dagolako, betikotasunak aspertu, ase, edo astu arazi oi dubelako, batez ere emen euskaldun azkori; bañan joaten danielan erbestera, urrutira, baztartuaz bere lur, guraso, erri, eta jaiotusaia, jorduan da benetan sortutzen *nostalgia*! Lenago errian uste gabetzat zeuzkan gauzak an iruritzen zaiozka obeak; emen chiki ziranak, an aundiak ¡bai! au dena urrutian, erbestian, zenbat aruntsago, orduan naikera gueiago.

An ezta nai, inork gaizki itz eguitetik bere erriagatik, inork aitatuko

(1) Nostalgia: Bloak jarri dezala euskarak nik ez dakit nola dan.

Bloak ere ezaki nola dan euskeraz itz uraren ordeazkoa; eta dagoanik ere. Zorrek jarri dezu euskeraz irakurkizunaren asiketan zuzigarren itzera orduko; eztezu, beraz, Bloaren bear-izanik iduki eskatzen dezuna eguitiko.

Obeiki eguingo zenuen itz orisse, *erri-naia*, irakurburutzat jartzeaz, eta guero azaldu zer esan nai dan berarekin. Euskaldunak elkar adituzeko maiz sartu bear izaten degu Gaztelarren izkeran, eta emendik artu itz bat guziok ezagutzen deguna; esaterako, *lekukoa* badiagu ezagute adituko, eta beraz *testigua* artu Gaztelaniatik eta guziak dakite zer esan nai dan eta aurrera.

Baiño *nostalgia* lango itzak, euskaldunak ez ezen, erdaldunak berak ere ezagutzen ezituztenak, obe da euskeraz jarri nola edo ala, eta azaldu guero bere aguerkizuna edo *significazioa*; bada, naiz euskeraz jarri naiz erderaz jarri, azalketa edo *explicazioa* bearrekoa eguiten da.

Zuk *erri-naia* jarri dezun bezela, nik bear-izanean arkitu banintzan urrean jarriko nuen *erri-miña*, bada *nostalgia*-ri deitzen diote España-ko toki batzuetan *el mal de la tierra*.

Baiño obe da, itz barriak asmatzen ibilli gabe, eskatu euskera dakitenai ia itzik ote-dagoan gure izkeran *nostalgia* edo beste edozein erren ordeaz jartzeko.

Beraz, nik zuk bezela, erregutzen diotet Euskalerriko beste Bloa guziari, al badute argui eguin digutela zuri ta neri, *nostalgia* itz uraren gainean

BLOA.

balu bere erria, zai dago erantzuteko tcharik gabe *bere puzka*: baldin inon entzuten badu bere erriko sonua edo oin, irrintzi, algara, chistu edo kanturik, len emen ezereztzat baldin bazeuzkan an abora chistua bezela etortzen zaiozka.

Paperen batian ikusi eskero bere erri edo lurren ekantza edo erretratu, naiz denak beguira egon ardura gabe musutzen du, bere beguetara malko gozoak jostatzen etorririk, e-tzaio iruritzen ekantza bere eskuan daukala, baizik uste du bera dagola ekantzan edo *bere errian*.

Errian aserre zuben guizon bat, an uste gabeen topo eguin edo elkartzen badu ¡Jesus!... ori da ametza, zori ona, asnaz kabia, estia eta zerua.

Bere erriko berririk norbaitek ematen badio itzez, aur chikia jai artzaldean bañan poz gueiagokiñ egoten da ari beguira, eta batez ere, euskeraz erdipurdi mintzatzen bazan emen, eguiten du an obeto eta naitasun aundiaguan; orrengatik euskera bizi da urrutian, *¡baita biziko ere!* Ondar ale bat chikia dalarik ondarra da, eta beatz tartean edo non nai eraman leike; gure euskera ondar alea bezela eraman izan oida urrutira, eta piskaka montoitu leike, badira kanpoan euskara zaliak, emen asia eraguin eta lur onaz lagundurik urrutian frutua argitutzen eta bildutzen da.

IBAIZABAL da ondar ale edo euskaldun azia, lagun zaiogun lur onakiñ jorratzen eta bere zumo ta frutuak irichiko dira gure anai euskaldun maiteetara, gogoratu gaitian gure lurtarrak, an daudenaz bigaldu zaiogun gure asnaza, amodioa, naikera, borondate eta bioztasuna, aiek ere an berriro deatela.

¡Bai, urrutiko erritarrak; emen gaude anai moduan, zubek ere anaitu zaitezte, kopeta argui denak ipini izkira abek *Euskaldunak guera* eta biotzen barrendik, borondate osuan deitu.

Euskal izkera ona
zintzo eta abill
oinperatuaz zenbait
estura ta nazpill,
bazar denetan oso
goitaleharik dabill
¡Euskara galdu bañan
naiago degu ill!

JOSÉ ARTOLA

Donostia.

ADISKIDE BI AUTUAN

Abade Gazteari

Neure adiskide ona: Eneuskizu nik neuk erantzun bear eskutitz edo kartaz, debekaurik daukadalako, bai iraztea ta bai irakurtea bere. Osasun guiehigaz nabill aspaldi guztion, *Adiskide bi autuan*, zuk IBAIZABAL-en jarri baiño lenchuagotik; onessegaitik issil-isillik egon naz gaur artean. Gaur barriz, alan da guzti be, berba baten nai deusut neure erechia emon edo arguitaratu: bestela badakidalako chartzat be norbaitek artungo leukeana nire murtik eza.

Adiskidea, *zeure erechi dan-dana-kaz naukazu bat-balean*, kendu ezkerokan zeure autualditik nire goran esan dozuzanak. ¡Gogoa ill edo beintzat illundutekoa da gure artean jatzoten dagoana! Bata bestearen leian gabiltz (gauza andiak eguiten doguzalakoa) euskera gozo, samur, gueure geurea ilten. Aberatz usaiña susmetan asitakoan, seme-alaba charrak lotzatu oi dira euren aita ta ama zarrai ezaupidea emoteaz be, guraso zaar orrei lagundu bearrean; bardin euskaldun askogaz be guertaten da berberau; euskera eguiteaz lotzatu oi gara, euskera zoragarri oni lagundu bearrean! Eguiten doguna (erdera bear eztanean be) eguinagaz zeze-tejaku kalterik etorriko gueugana ta besteakana orain eta guero? Zeure eskutitzetan dagozan erechiak gogoratutea ¡zein ondo etorriko litzaken askoentzat!

¿Zer da eguiten dana? ¿Zer eguin bear gueunkaana? Ara emen guztia. Jainkoagana, gueure eliz da erritarrakana, ta bakochak bere eguinbear edo zuzentasunezko zereguinetara beguiratu ondo, ta guero erabaguitea, ezta charto izango. Euskera bazterreratu ta erdereza zabaltzen gabiltzazan artean zezetodogu uts-eguiten gueure ta besteen arimen kaltean elizguizon askok? Orain sinistu nai ez da dabilzanak, eztakit zegaitik, guero, nora eztaukenean damututea izan leike. ¡Alan be, izan daitela ordu onean, arren! Bitartean entzun daigun, eurak eta gueuk, Aita Uriarte euskalzaleak diñoana erdalzaleakaitik, *Maiatzeko illa* derichon liburuarren azkenengo orrialdean:

«Asko zorigaiztuan
Gaurko egunetan

Buruak austen dabilz
Prantzes erderetan
Euskera azturik
¡Ai negargarria!
Arroztu bedi arin
Alako egarria

Osasun onagaz banenbill eta ibilli banintz len aitatuturiko aldian, *zirt* eta *zart*, bakochari berea emonaz zerbait gueiago esango neutsun; baiña... badakizu. Eskatu nigaitik Jaungoikoari, urteak eta gaissoa be aurrera doaz da. Zuk, barriz, jarraitu asita daukazu bide ta lanari aibat zeatzen, zuzenen eta egokien; saria ziurra da, emenehe bearbada, baiña zeruan batez be.

Alan opa deustu zeure adiskide biotzeko.

L. ABADAK

Iekusaldetik Baguillaren 3.º

ARKAKUSOA

Orain gordea dago
edozein zulotan
laster ez dio usten
inorechori lotan
ikutu bear gaitu
leku guzietan
eta ozka egiten
duen tokietan
marka gorri gorri bat
usten digu bertan.

Oiean gure ondoan
danean berotzen
orduan asitzen da
persona erotzen
nai duen modutara
ederki toreatzen
gabazko deskansua
guri galdu asten
orrela ibiltzen da
denbora pasatzen.

—Nekatu eta loak
bagaitu artutzen
agudo esnatzia
etzaio astutzen
gu koleran jartzia
ez da aspertutzen
ta orchikada miñ bat
digunean eguiten
orduan salto eguinaz
guera esnatutzen

Eta asten baguera
ura arrapatzen
itzuli oso aisa
baitigu eguiten

beguiak erdi iehiak
dirade egoten
orregatik iguesi
laster zaigu joaten
arrabis gaituela
usten tripak jaten.

Eziñ arrapatuta
berriz guera etzintzen...
berriro orchikada
bat digu eguiten
modu orretan gaba
zaigu pasatuzten
ta nola odol asko
baituen chuputzen
asten da goizetako
ederki puztutzen.

Goizean gabaz bezela
ez baitu saltatzen
puztutasunak dio-
lako eragotzen
soñean ditugunean
arropak janitzen
billatzen guera er-
ta kontuz asitzen
agudo choko batian
degu ikusitzen

Chistu piskabat eman
gero beatzari
eta gañean jarri
arkakusoari
esanaz: «orchen bertan,
bai, geldituari...
gnaiko farra ez dirak
eguiñ ik bart neri...?
orain eguingo diat
nik ederki iri.»

Ez dit, ez, neri eman
bart kolera guchi
lo piskabat eguiten
ere ez dit utzi
batian salto eta
bestian imurtzi....
orain zzer eguitia?
du onek mezezi?

jez dezu, ez, eguingo
emendik iguesil...

Gero biurtu fuerte
beatzan artian
ta bereala jarri
azkazal gañian
biurtasunak usten
du umildadian
mugitu gabe dago
jarritako tokian
iguesi eguiteko
indarran faltian

Gueldi gueldi an dago
eta zai jarria
noiz kunplutuko otedan
bere sententzia

illtzeko ordu ura
allegatu da ia...

lertutzen du beatzak
ilaja du bizia!...
zabaldu ta an dago
bere odol guzia

Arkakusoan bizia
orla da bukatzen
jaio ezkerro dabill
baztarrak nastutzen
bati pakean ere
ez dio-lajutzen
chiki, aundi, zar, gazte

denak ditu ikutzen
odol genero franko
orrek du proгатzen
¿Nola maiz iturrira
dijoan charruak
pasatzen ditu beti
austeko peligruak?
ala berian arkitzen
dira arkakusuak
askotan pasa arren
gure bizkar gustuak
azkenian pasatzen
ditu deskustuak

ENRIQUE ELIZECHEA...

EUSKALDUN ERDALZALEA

YA LO CREO

I

Ziri ta ziri, irichi zuen beñepein
Marikitak nai zuena ta or konpon.

Esaten zuen Trakulu zarrak, ema-
kumeak gauza bat eskatzen badu,
eman bear zaiola lenengoan bada
bestela, eungarrenean bederik, iri-
chiko zuela nai zuena, galeraziaz
emalleari denpora, auzia, eta era-
manpen edo pazientzia; eta eskalea
neska zarra bazan, emateko eskatzen
zuena ta gainera eskerrak.

Orain bada jakin bedi San Juan
egunean aurrekura aterako dute
Marikita.

Etzan ausse aserre San Juan goi-
zean; iru ordu bazeramatzkien ispi-
luaren aurrean apaintzen. Ilarrantzi
edo peluka ederki zeukan; arpeguia
errotariak bezin zuri; urrezko bela-
rritakoak, sedazko jantzia, *errekuere-
doko* orratza paparrean ta... *ya lo creo*:
¿baserritarren arterako? Apainegui
ere...

Etzan ez aín aserre; baiño etzegoan
aín *satispazioz* ere; arpeguiko zimur-
uneak kendu al izan bazituen... baiño
¿zertarako? *Al contrario*; *grazia* egui-
ten zioten, *ya lo creo*.

Beste ordu betecheo bat artuko zu-
kean pozik ispilluaren aurrean; baiño
bederatzi ta erdiak ziran, eta ama-
rretan zan meza nagusia.

Joan bearko neza nagusira, bes-
tela ¿nork burutu? Bere ama aurren-
go zala, *panatike*-samarra ere ba-
ziran ta... bera ez *por cierto*; baiño
naikoa eta gueiago ere apain zegoen,
ya lo creo.

Meza nagusitara bidean, orra nun
arkitzen duen Mainasi errotakoa.

—Aspaldiko Mainasi, ¿zer mo-
ducho?

—¿Oraindik ere ezagutzen nazu?

—*Ya lo creo*. ¿Uste dezu aín erraz
aztutzen naizela nere ezagunaz?

—Urteak dira ba ikusi ez nazula.

—Bai... baiño, *sin embargo*, *memo-
ria* ona daukat Jaunari *graziak*.

—Urte on askotan ba orrelasse
izan zaiteala. Badakit arratzaldean
aurrekurako zaudena ta...

—Ara; ez nuen ba gogo andirik;
baño ainbeste erreku eguin alkate
jaunak, eta ez estimatzea, arrokeri-
tzat artuko dutela ta... baiño len esan

dedana *errepetitua*z, ez gogo andirik
dedalako.

—Sinisteizut, *presonak* beñ *edade*
batera ezkerro...

¡Uun! «*Edade* batera ezkerro» ura-
sse, arantza beñ zorrotz itsatsirik
guelditu zitzaion biotzaren erdi er-
dian. Zergatik eze aín zar-zarra ere
etzan; *vamos*; eguia esateko anchiña-
cho jaioa bai, baino orretan etzuen
berak errurik. Gainerakoan emezor-
tzi urtetik gora zituenik etzuen inork
esango, (ez aurretik, baiño atzetikako
mormoretak etzituen aditzen). Eta
bere *grazia* zan alakossea... *ya lo creo*.

II

Elizan jarri zitzaion bere ondo on-
doan baserritar neskacha bat: *¿abisto*
usté? Abarkak eta soñeko perkalez-
koa, eta *¿atrebitu* mirinakedun baten
ondoan jartzen! *¿educacion patta; edu-*
cación no está!

Etziran abarkak eta soñeko per-
kalezkoa, ez eta *educacion patta*, Ma-
rikita minberatzen zutenak; baizik
neskacharen ille gorri, begui zabal
urdin, azal zuri gorri-eder eta mar-
dultasuna; bada, larrosa zirudien
gazte ark, eta Marikitak berriz aren
ondoan, goru edo lineaia.

III

Besper-ondoan aserre ziran eliz-
pean erriko mutill gazteak. Etzuela
inork aurrekurik aterako Marizar
Muruteiko aurrekura ekartekotan,
Dijoala neskazarra atzera Madrille-
ra; ezteguila bear lizun usaidun ema-
kumerik. Aurren aurrekura eta da-
torren urtean aldarera bertara nai-
ko du orrelakoak. Onela mintzo ziran
gazte aiek.

Zatarrandik esan zuen berak ate-
rako zuela, eta neska zarrari kendu-
ko zizkiola aurrekura *ilusioak*. Lagu-
nak amen eguin zuten, batez ere Za-
tarrandi *gorbetarekin* ikusteagaitik.

IV

Eguin zan ba aurrekuori ere, on-
do edo gaizki, eta joan ziran *erre-
preskatzera* erriko echera dantza-
riak; kontu asko elkarri esan ondoan
Zatarrandi asi zan pipa artzen eta ke
guzia zijoakion aora Marikitari. *Ya*
lo creo; Madrillen ere baziran puma-
tzailleak, baiño pipa-artzailerik ez;
oso *bastoa* eta *ordinarioa* zan pipa,
Zigarro-puru usai gozokoak artzen
ziran Madrillen; ala zion Marikitak.

—Eta aizu, Maripita; ¿Madrillen
ezta piparik?

—¡Ka! ¿Pipa? *Ni tampoco* urrik
eman.

—Beraz zuk, gaiso orrek ere ezta-
kizu ze gozoa dan pipa. Tori; arzazu
puskacho bat.

—¿Nik? Ez; eskerrik asko.

—Ara ba, uuup... uuup... (pipa chu-
patuaz) buuuf... buuuff... (kea boteaz,
dena Marikitaren aoko zulora). Au-
sse bai dala gossoa. *Ya lo creo*.

Ernegatzen zegoen Marikita, baiño
ala ere *disimulatuaz* esan zion Zata-
rrandiri: —Zuk gaztetan bazenduan

ba bertsoetarako ere apizio ssamarra.

—Bai orain ere arraiak ezpaitu.

—Ia ba, ia, zerbaieho.

—Bai bai, aditu ondo:

Ara; aserratuko
Baldin ezpaziña,
Esango det gauza bat
Egui eta ziña;
Emakumeen gaitza
Dala jakin miña,
Neskazarrena berriz
Edertu eziña.

Ala bearra zan ba guzia, Alako
bertso ederra adituta ere, ¿etzion ba
eman *jakekak* Marikitari? Bereala
echera eta oeratu zan: eta orain osa-
guilleak aguinu omen diote, aures-
kuetara ez gueiago joateko, bada bes-
tela *jakeka* gainean izango duala.

V

Marikitaren erdera apurren bat
itsatsi bear izan zitzaion Zatarrandiri.

—Egun on Kassi.

—Bai zuri ere, Zatarrandi. ¿Eguia
da Muruteiko neskazarra *juizioan*
sartu dezula?

—*Ya lo creo*.

SACRISTAUEN EGUIKERAK

Adierazoteko
Neure gurariak
Bide batez esango
Ditudaz eguiak;
Sakristeruak dira
Kristinau zoliak,
Entzungarriak barriz
Enren pikardiak.

Sakristeruak dira
Beñipein gueienak
Berera zelan ondo
Bizi dakienak,
Ziri sartzaillak barriz
Dira andienak;
Au ipinten dau emen
Ondo dakienak.

Egun danetan dagoz
Sarturik Eleizan
Abadien-urrean
Santu baten guisan;
Guero ikusi bear
Zer moduz dabizan,
Zintzo asko orain arte
Beintzat ezta izan.

Orren artean dira
Chiki eta andiak,
Euren eguikeretan
Aingueru arguiak,
Galdu eztaizan jaunak
Edari larreiak,
Eurak artzien dabez
Ardura andiak.

Mezea eguin baiño
Len adierazo,
Jarten dabe ontzia
Beterikan oso,
Ta barrukoa zelan
Egoten dan gozo
Sarritan oideutsee
Eperdia jaso.

Oin denpora zan baten
Eleiza batean
Batzarra bik ein dabe
Alkarren artean,
Abadea ehetik
Daben bitartean
Ontziak garbitzeko
Diranak betean.

Adierazoko dot
Batek eina zer dan,
Ardao zuri gozoa
Botillatik edan
Ta bere uts-eguiña
Zuzentzeko ustean
Trabestuta uragaz
Beia busti eban.

Ontzia trabestuta
Maiaren ganean
Diño abade jaunak
Ikusi ebanean
—¿Nok oni kendu deutso
Eukana aldean?
—¿Ezta, jauna, ikusten
Jausita beian?

Urrengo egunean
Bardin eban uste
Eguingo ebaia berak
Beste aren beste;
Atrapaten dau bertan
Asten jako auska,
Belarrondoa jarri
Eutsan berotuta.

Asi ziran mezatan
Betiko antzean,
Baiña eskapau eutsan
Erdiz erdizean,
Pelotaka ebillen
Bera Eleizpean
Abadeari gogait
Eraguin artean.

Per omnia sekula
Sekulorenean
Ezeutsan entzun baten
Ez bigarrenen,
Oteina bakarrik zan
Eleiz barrenean
Arek erantzun eutsan
Irugarrenean.

Oteinen erantzunak
Badeutso balio,
Amen, esanda berak
Erantzuten deutso,
Zureak balioa
Zureak balio
Apaizen erantzunak
Barre erain lekio.

Saeristeruentzako
Ezta premiarik
Aparte ipinteko
Altara barririk
Santu einda an jarteko
Zarrik ez gazterik,
Izan leiteke baiña
Neuk eztot usterik.

Arlo luzeegui
Nik eguin dot artu
Zerren bata bestea
Oi deust gogoratu
Danak esanda inor
Eztein asarratu

Gueiago esan barik
Bear dot amaitu.
PEDRO ENBETTA
Muxikan.

IJITO EDO JITANUEN KONTUAK

Guertaera polit bi jakin eraguin
deuskuez ijitoen ganean, bata Esko-
riatzakoa gaur urte batzuk jazo zana,
bestea Lekeitio ondoko Ispaster de-
richon errian orain illabete inguru.
Guertaera onek, barre eraguinaz ba-
tera beguia zabalduko deutse askori,
ijito deabruak trankart eguin ez-
taoen.

Eskoriatzakoa

Erri onetako astozain bat joan zan
asto zaar bat saltzera Miranda-ko
feriara, eta saldu zien ijituai asto
zaar ori (au zan goizaldean) eta arra-
tzaldean joan zan berriz plazara bes-
te asto gazte bat erostera, eta erosi
eban bere ustez asto gazte eder bat,
berak lengo astoz artu eban baiño
bi gueiangoan, au da, ogueta amar
oguerlekotan.

Bazetorren bere asto ori aurretik
ebala echeruntz eta bere ezaun batek
itandu zion nundik zetorren, eta
erantzun zion Miranda-tik lengo as-
toa salduta ta barria erosit.

—¿Nun dok ba barri ori?

—¿Ez tok ikusten emen aurrean?

—Ori lengoa dok.

—¿Ago issillik, berau baiño andia-
go ori!

Eta bazihoan bidean eta arkitzen
dau beste adiskide bat, zeinek eguin
zion lenengokoen antzeko itaunea,
baiña orregatik etzan konturatu edo
desengaitu: onetan eldu da ostatu
batera eta etzuan izan iso esan bea-
rrik ate aurrean guelldituteko eta
bere artean esan eban:—Lenago ere
emen ibillitakoren bat izan bear
dok au.

Baiña orregatik ere ezaban sinistu
lengo asto zaarra zanik, zergatik ain
zegoan polito apainduta; eta iruga-
rren aldian esan zionean ostalariak
lengo astoa zala, orduan ere etzuan
sinistu gura eta erantzun zion, erria-
ren sarreran ezautuko zuala ba len-
goa zan ala barria zan, zergatik len-
goak arrantza luze andi bat eguiten
ekiala eta an igarriko ziola. Eta ez
arrantza bakarrik; baita sartu zan
echean kortako azkaraguño, inok
ezer esan barik.

Orduanche zuritu zan gure guizon
ori ekarritako astoa lengo berbera
zala amabost oguerleko pagauta.

Ispasterrekoa

Eldu zan orain illabete inguru erri
onetara ijito bat bere emazte ta se-
meakaz, ta mandoa langosse astoeme
bat ekarren, zazpi arra ta erdikoa.
Batu zan bertako baserritar tratula-
ri bategaz, nok eukan beste asto-eme
bat ume bategaz eta barruan beste
bat, ziñoendik; asi zirean tratuan, da

ijituak trukadan amar oguerleko es-
katu eutsazan besteari; onek ez emon
gura ezer, ta azkenez tratu edo
eguiune ori ichi eben, astoakaz truk
eguin da dirurik alkarri emon barik;
ijitoak eroan eban baserritarren as-
toa bere ume biakaz, bata kampoan
eta bestea barruan, da baserritarra
gueratu zan asto eme andiaz. Ijitoak
esan eutsan sei urtekoa zala ta beteta
egoala ta laster emongo eutsala man-
dakochu bat.

Baserritar au pozarren gueratu
zan, astoak aguiñak chikiak eukaza-
lako, ta onetan igarten eban gaztea
zala ondiño.

Biamonean asto andi au ezin
izan zan jagui; ta irugarren egunean
joan jakozan astoa ikustera adiskide
bi, Pachi *cochero*-a ta Chomin ameri-
kanua; asi zirean astoa zutik ipinten
da ezin, aurreko anak altzaten eba-
zan baiña atzekoak ezetara be ez, da
azkenean ichi eben egoan lekuan.
Pachik, *caballeria* edo zamari gauze-
tan ondo aditua leguez, esan eutsan
baserritarri:—Au Matusalen bera
baiño zaarragoa dok amutill. Ta Cho-
minek be esan eutsan ezeukala asto
arek, ez astokorik ez mandakorik, u-
tsik egoala ta; eukana zala zauri (ma-
tadura) andi bat, bazter guztiak las-
ter atsutuko ebazana.

Au entzueren baserritarra joan zan
ijituen billa, baiña bai aurkitu... lo-
rratzik artu be ez; ta orain echekoak
adarra joten deutse ederto tratu orre-
gaitik, eta eztanko arterik.

Ijituak limeaz aguiñak moztu eu-
tsazan astoari, gaztea zala erraz si-
nistu eraguitearren. ¿Zer ezetedan as-
maten lapurrek!

Baserritar au ezta eharra bera be;
legue asko daki ta jueza be izanikoa
eida; baiña ijitoakaz eztan balio legue
guztiak jakiteak.

KIRKIRRAK

—Ire sai emen niok
joan dan ordu bian.

¿Non itzan gaisto ori?...

—Amacho Uliyan,

sugue bat ia bildu

zitzaitan guerrian...

—Ai! ebaki artian

eztutu baziyan!...

lenguan emen itzan

negarrez etorri

sugueak seguituta

ibildurik larri;

mishua botatzeko

beldurra alukan?...

Pillo tunante ori...

¿ua emendikan!!

—Ama ez guero aztu,

ekarri leehua.

—Ez diat ongui aitzen

ain niok ichua...

ezin leikek orrela —

gueio bizitzia,

azkenian, betenak

kirkirrez... eltzia

leuiare ur daukak
kaiotez betia;
eginazak mesere
aurretik joatia,
gaberako *musikak*
etziak on eguin...
mututuko aldituk
aiechek ere bein!

RAMON GUEL BENZU

Donostian

KAJISTARI

Oso ederki esan diguzu
Konataren istoria
Neretzat ere somatu dezu
Damaren izen berria,
Zenbait algara eraguin duen
Periodiko berriak
IBAIZABAL-ek ez du kalterik
Guri bersoak jarria.

Gure errian beneratzen da
Chit imajina polita
Orain bi urte deklaratu
Casia-ko Santa Rita,
Ori laguntzat eman dirazu
Zerbait zaude igarrita
Nere gustoko konpañia da
Eskerrik asko kajista.

JOSHEPA ANTHONI

ASTEKO BERRIAK

Zarauztik

IBAIZABAL-en artezkari jauna.

Zarauztan Garagarriaren 10-n 1902.

Nere jaun eta laguna: Aita San An-
tonioren bederatzirrena eguiten da
goizeko 5¹/₂-tan biltzen dala erriko
jende gueiena Prailen elizan gure
izkuntza maitean.

Illaren 26.^a San Pelayo eguna degu
gure erri ontako patroia; egun orre-
tan eta bestean festa askoren artean
izango da bigarren egunean zortziko
edo aureskua len usatzen zan mo-
duan, au da, dantzatuko dira guizon
ezkonduak. Poz aundia artzenda gure
oitura zaarrak oroitzeaz; urte batzuek
izango dira oitura au larga zala,
baiña aurtan pentzatu dute lagun ar-
te batean berriro eguita eta ontara-
ko beren artean moldatu dute dan-
tzatzen duala aurrean jaun Jose Ra-
mon Urkiak eta atzea jaun Matias
Rementeriak; esan didate goizean
dantzatuko dutela Uriko-echean au-
rrean eta arratzaldean San Pelayo-ko
zumardian. Piztu bediz bai gure eus-
karazko oitura zaarrak eta itz-eguin
ere bai euskaraz.

Astelen goizean irten dira emen
bakartegui edo komentutik Aita pro-
bintziala eta Aita Bikarioa, Euskale-
rriko komentuak ikustatu edo bisita-
tzera; Jaungoikoak lagun eguin dio-
tela beren biarjean.

Denbora guchi barren asiko dira
aldarak urreztatzen edo doratzen
prailleen elizan; ontarako Barzelona-
tik omendator urreztaria; ongui eto-
rria izan dedilla. Lengo urtekoa bada
eguingo du prailleen naia.

Lengo egun baten aditzen nengoan
gure nekazari batzuei eta jaien gogoa
erderaz itzeguiteko! Nunbait aunditu
kontuan ari ziran eta batek ala dio:

Aurretik pagau bear dira, bai suskriziñoak eta bai iragarriak